

Wytyczne Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy do prowadzenia inwentaryzacji ornitologicznych budynków

Niniejsze wytyczne stanowią zbiór wskazówek ułatwiających przeprowadzenie ekspertom ornitologom inwentaryzacje ornitologiczne budynków w przypadkach ich planowanych remontów, termomodernizacji i wyburzeń.

Wytyczne te nie mogą być traktowane jak przepisy prawa.

Prawidłowo wykonana ekspertyza ornitologiczna powinna zawierać następujące elementy:

1. Metodykę prac inwentaryzacyjnych, w tym:
 - a. daty i godziny prowadzenia obserwacji (od – do),
 - b. czy obserwacji dokonywano z poziomu gruntu, czy z podnośnika, rusztowania, sąsiedniego obiektu itp.,
 - c. jakiego sprzętu użyto do inwentaryzacji (lornetka, luneta),
 - d. jakie czynności podejmowano podczas inwentaryzacji,
2. Szkic lub fotografię inwentaryzowanego budynku z naniesionymi siedliskami ptaków.
3. Listę stwierdzonych gatunków ptaków zasiedlających budynek z podaniem liczby par lub osobników.
4. Jeśli inwentaryzacja była wykonana poza okresem lęgowym ptaków (15 marca – 15 sierpnia) i ani jedna kontrola nie przypadła na okres gniazdowania jerzyków w Polsce, należy podać wykaz (wraz z rysunkiem) wszystkich rzeczywistych i potencjalnych siedlisk ptaków w budynku (otwartych otworów wentylacyjnych, szczelin między płytami, luk pod parapetami, wnęk za rynnami itp.).
5. Analizę wpływu planowanych prac remontowych/termomodernizacyjnych i innych na stwierdzone gatunki ptaków – czy istnieje możliwość takiego przeprowadzenia prac, że nie zostaną zniszczone siedliska ptaków, lub zniszczone zostaną częściowo. W tym punkcie należy podać liczbę siedlisk ptaków, które ulegną zniszczeniu.
6. Zalecenia dla inwestora dotyczące terminu i sposobu prowadzenia prac.
7. Propozycję kompensacji przyrodniczej, w tym np. opis budek lęgowych dla ptaków, ich konstrukcja, sposób i miejsce montażu. Zaleca się rozważenie możliwości pozostawienia drożnymi obecnymi siedlisk ptaków.

Inwentaryzację ornitologiczną zaleca się prowadzić w następujący sposób:

- w okresie lęgowym ptaków, mając na uwadze, że wróble zajmują swoje siedliska już w marcu, zaś np. jerzyki pojawiają się późną wiosną,
- kontrole powinny być przeprowadzone co najmniej 2 razy: w kwietniu i w maju (po przylocie jerzyków i innych ptaków owadożernych, najlepiej w drugiej połowie miesiąca). Przy tym można wykonać badania ornitologiczne w roku poprzedzającym remont/termomodernizację. Wręcz jest to zalecane, jeśli w przeciwnym przypadku ekspertyza powstanie poza okresem lęgowym tych zwierząt,
- każdą ze ścian budynku należy obserwować oddzielnie przez co najmniej 1 godzinę, używając lornetki oraz lunety (pomocniczo),
- badania prowadzić w ciągu dnia (nie zaleca się jedynie pory popołudniowej) oraz, w celu dokładnego oszacowania liczebności jerzyków, około 1 godzinę po wschodzie słońca do około 2 godzin po wschodzie i godzinę przed zachodem słońca do ok. 40 minut po jego zachodzie. Przeprowadzenie zarówno kontroli wieczornej jak i porannej jest istotne ze względu na trudność w precyzyjnym określeniu ilości i lokalizacji siedlisk jerzyków, a ponadto pozwolą one wykryć zarówno gatunki aktywne rano (sikory, pleszka), jak i te najaktywniejsze przy swych schronieniach wieczorem;
- zaleca się baczną obserwację otoczenia termomodernizowanego budynku celem wykrycia rzadkich gatunków ptaków o behawiorze odmiennym od ptaków Wróblowych, np. pójdzki, która może przesiadywać w koronie drzewa w pobliżu budynku, w którym znajduje się jej gniazdo,
- nie należy prowadzić obserwacji ornitologicznych przy silnym wietrze, deszczu, w dużym upale – tj. gdy ptaki wykazują zmniejszoną aktywność.

Opracowano na podstawie:

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.);
- „Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody”, Wylegała P. i in., Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Poznań 2009;
- „Inwentaryzacja jerzyka *Apus apus* na terenie miasta Jaworzno w roku 2010”, Milvus - Szymon Wójcik, Jaworzno 2010;
- „Praktyka budowlana, a ochrona siedlisk jerzyka, nietoperzy i innych chronionych gatunków synantropijnych - nowe spojrzenie na prawo”, Nowakowski W. (red.), Materiały po spotkaniu szkoleniowo-dyskusyjnym, Warszawa 2010 r.
- „Ptaki w budynkach”, Zielińska D., Stołeczne Towarzystwo Ochrony Ptaków 2011 r.
- „Pójdzka *Athene noctua*” w „Metody Badań i ochrony sów”, Żmihorski M, s. 105-113, FWIE 2005.